

**Ο ρόλος της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας και οι
επιπτώσεις στην χρηματοπιστωτική πολιτική της
ευρωζώνης.**

Δήμητρα Παπακωνσταντίνου

ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ 6575

Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα

Η ΕΚΤ ιδρύθηκε το 1998 και εδρεύει στην Φρανκφούρτη . Είναι μια κεντρική τράπεζα που εκδίδει , γιατροπορεύει , διαμορφώνει ,το βασικό επιτόκιο της επικρατείας στην οποία το νόμισμα χρησιμοποιείται αναγκαστικά .

Σκοπός της ΕΚΤ :

- Να διαφυλάττει τη σταθερότητα των τιμών ιδίως σε χώρες που χρησιμοποιούν το ευρώ.
- Να διαφυλάττει τη σταθερότητα του δημοσιονομικού συστήματος.

Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι τα εξής:

- η Εκτελεστική Επιτροπή
- το Διοικητικό Συμβούλιο
- το Γενικό Συμβούλιο

Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας :

Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν από κοινού το Ευρωσύστημα, το σύστημα κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ .
Στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών: η διαφύλαξη της αξίας του ευρώ .

Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί του Ευρωσυστήματος :

- Αναγνωρισμένη αρχή επί νομισματικών και χρηματοπιστωτικών θεμάτων
- Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική ενοποίηση
- Λογοδοσία, αξιοπιστία και εμπιστοσύνη. Κοντά στους πολίτες της Ευρώπης
- Κοινή ταυτότητα, σαφώς καθορισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες, καλή διακυβέρνηση

Οργανωτικές αρχές που διέπουν την εκτέλεση των λειτουργιών του Ευρωσυστήματος από όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος :

- Συμμετοχή
- Συνεργασία
- Διαφάνεια και λογοδοσία
- Διάκριση των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος
- Συνοχή και ενότητα
- Ανταλλαγή πόρων
- Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα κατά τη λήψη αποφάσεων
- Αποδοτικότητα ως προς το κόστος, μέτρηση του κόστους και μεθοδολογία
- Αξιοποίηση συνεργειών και αποφυγή διπλής εκτέλεσης εργασιών

- **Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ :**

Η ΕΚΤ είναι απολύτως ανεξάρτητη. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του ευρωσυστήματος , αλλά και όλα τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων τους δεν μπορούν να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις οφείλουν επίσης να σέβονται αυτήν την αρχή.

- **Η διαφάνεια της ΕΚΤ :**

Διαφάνεια σημαίνει ότι η κεντρική τράπεζα παρέχει, εγκαίρως, στο ευρύ κοινό και στις αγορές όλες τις πληροφορίες που αφορούν τη στρατηγική, τις αξιολογήσεις και τις αποφάσεις πολιτικής της, καθώς και τις διαδικασίες της, με τρόπο ειλικρινή και σαφή .

- **Η λογοδοσία της ΕΚΤ :**

Η ΕΚΤ είναι ανεξάρτητη κατά την εκτέλεση της αποστολής της και των καθηκόντων της. Ταυτόχρονα, θεμελιακή αρχή των δημοκρατικών κοινωνιών είναι ότι κάθε ανεξάρτητο ίδρυμα που επιτελεί δημόσια λειτουργία οφείλει να λογοδοτεί στους πολίτες και τους εκλεγμένους αντιπροσώπους τους για την άσκηση των πολιτικών του. Η λογοδοσία συνιστά σημαντικό συμπλήρωμα της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών.

Όργανα λήψης αποφάσεων :

- το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Αποτελείται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών για τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.
- την Εκτελεστική Επιτροπή. Αποτελείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, καθώς και από άλλα τέσσερα μέλη που διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, κατόπιν σύστασης του Συμβουλίου και έπειτα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η θητεία τους διαρκεί οκτώ έτη και δεν είναι ανανεώσιμη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο :

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως σώμα που έλκει τη νομιμοποίησή του απευθείας από τους πολίτες της ΕΕ, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη λογοδοσία της ΕΚΤ .

Εταιρική διακυβέρνηση :

Εκτός από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, η εταιρική διακυβέρνηση της ΕΚΤ περιλαμβάνει και διάφορα επίπεδα εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου .

Η πρώτη δεκαετία της ΕΚΤ :

Την 1η Ιανουαρίου 2009 συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από την εισαγωγή του ευρώ και τη θέσπιση του Ευρωσυστήματος.

- εισήχθη το ευρώ, πρώτα ως ηλεκτρονικό μέσο πληρωμών
- η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες των χωρών της ΕΕ που υιοθέτησαν το ευρώ συγκρότησαν το "Ευρωσύστημα", και
- η νομισματική εξουσία για το νέο νόμισμα εκχωρήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

Ίδρυση της ΕΚΤ την 1 Ιουνίου 1998:

Τα καθήκοντα που της είχαν ανατεθεί ήταν :

- αντικατάσταση των νομισμάτων μιας ομάδας κυρίαρχων κρατών με το ενιαίο νόμισμα, και
- χάραξη νομισματικής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ που μόλις είχε γεννηθεί.

Το ευρώ

- Το ευρώ είναι σήμερα το ενιαίο νόμισμα 17 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία αποτελούν την ευρωζώνη. Η εισαγωγή του ευρώ το 1999 ήταν σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Η έννοια του όρου "Οικονομική κρίση :

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ

Αίτια της οικονομικής κρίσης

Η πρόσφατη οικονομική κρίση δεν ήταν ένα ανεξάρτητο και απρόσμενο φαινόμενο. Τα αίτια, η φύση και τα χαρακτηριστικά της συνδέονται με την όλη ιστορία της μεταπολεμικής διαδικασίας συσσώρευσης του κεφαλαίου στον ανεπτυγμένο καπιταλισμό και συγκεκριμένα τη «χρυσή εποχή» της συσσώρευσης του κεφαλαίου, την κρίση της δεκαετίας του 1970, τον τρόπο με τον οποίο «λύθηκε» ή αντιμετωπίστηκε η κρίση αυτή

Το αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης

- Η οικονομική κρίση οδηγεί σε επισφαλή εργασία, ανεργία, και τελικά φτώχεια που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και περισσότερων ομάδων πράγμα που αποτελεί πηγή για διάφορες ψυχικές διαταραχές .
- Η συρρίκνωση των εισοδημάτων και αφετέρου την αναβολή της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων του ιδιωτικού τομέα ενόψει της μείωσης της ζήτησης που χαρακτηρίζει την οικονομική κρίση.
- Η κάμψη των επενδύσεων αντικατοπτρίζει τις δυσκολίες πρόσβασης στον δανεισμό που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις.

Επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή και οικονομική ζωή :

Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση ή και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια

Η λύση στην οικονομική κρίση

Η Ελλάδα μπορεί να επιτύχει και να διατηρήσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ, εφόσον αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της. Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας έχει ιδιαίτερα αυξημένη σημασία λόγω του μεγάλου εξωτερικού χρέους της Ελλάδας. Μία χώρα μπορεί να αποπληρώσει το εξωτερικό της χρέος πραγματοποιώντας περισσότερες εξαγωγές από εισαγωγές

Οι επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης :

- Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση θα επηρεάσει αρνητικά την πλευρά της συνολικής ζήτησης της οικονομίας, μειώνοντας τη κατανάλωση, τις επενδύσεις και τις εξαγωγών και ωθώντας έτσι την οικονομία προς τα κάτω. Όντως, η ύφεση στην Ευρώπη είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντική πτώση της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα, που σε συνδυασμό με την κρίση στη ναυτιλία και την υποχώρηση στον κατασκευαστικό τομέα θα προκαλέσουν μείωση του ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας .
- Η μεγάλη μείωση των τιμών των πρώτων υλών (της τιμής του πετρελαίου) και το σημαντικό πακέτο των εγγυήσεων και προνομιούχων μετοχών των 28 δισ. Ευρώ θα επιδράσουν θετικά από την πλευρά της συνολικής προσφοράς της οικονομίας και θα ωθήσουν την οικονομία προς τα πάνω .

Τα προβλήματα που αναδεικνύει η κρίση

- Είναι ο κίνδυνος που αντιμετωπίζουν τα δημόσια οικονομικά της χώρας. Ο εκτροχιασμός του δημόσιου χρέους περιορίζει σημαντικά τα δημοσιονομικά περιθώρια.
- Η χαμηλή της ανταγωνιστικότητα, η οποία αντανάκλαται στο πολύ υψηλό έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών. Σε μια νομισματική ένωση, όπως είναι η ευρωζώνη, δεν υπάρχει για τις χώρες-μέλη της η δυνατότητα υποτίμησης του νομίσματος. Το μόνο μέτρο πολιτικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας είναι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος .
- Η ύπαρξη ενός μη αποτελεσματικού κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα. Η θεσμική ανασυγκρότηση και βελτίωση της λειτουργίας του κράτους δικαίου, η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς, η κατάργηση των κλειστών επαγγελματιών και τέλος η αναβάθμιση της εκπαίδευσης αποτελούν κρίσιμες τομές για την επάνοδο σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης .

Οι πολιτικές για την αντιμετώπιση της κρίσης

- Τα όρια της νομισματικής πολιτικής

Οι τρεις πρόσφατες μειώσεις των επιτοκίων από την ΕΚΤ δείχνουν να μην είναι ικανές να τονώσουν την οικονομία της ευρωζώνης που δείχνουν να φοβούνται το ιαπωνικό σενάριο της δεκαετίας του 90, όπου η ύφεση συνδυάζεται με αποπληθωρισμό. Εάν συμβεί κάτι τέτοιο, θα εγκλωβισθεί η οικονομία σε ένα φαύλο κύκλο πτώσεων των τιμών, μισθών και κερδών, κάτι που θα πλήξει την αξία των εισοδημάτων και των επενδύσεων, πυροδοτώντας μια επιδείνωση των χρεών και συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας οδηγώντας σε χρεοκοπίες .

- **Τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής**

Η δημοσιονομική επεκτατική πολιτική θα πρέπει να είναι μεγάλης έκτασης και προγραμματισμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ανατρέψει τις απαισιόδοξες προσδοκίες των νοικοκυριών και επιχειρήσεων . Για τη τόνωση της ζήτησης, θα πρέπει, να γίνουν φορο-ελαφρύνσεις στα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα και να ληφθούν άμεσα μέτρα στήριξης των αδύνατων ομάδων (χαμηλόμισθων, ανέργων και χαμηλοσυνταξιούχων). Για τη τόνωση της προσφοράς, θα πρέπει να γίνουν φορολογικές μειώσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τη δραστηριότητα και είναι εύκολα αναστρέψιμες. Θα πρέπει να ενισχυθούν σημαντικά οι δημόσιες επενδύσεις με αύξηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων σε υψηλότερα ποσοστά του ΑΕΠ.

Το πρόβλημα του δημόσιου χρέους

Με την είσοδο του Ευρώ, η Ευρώπη επέβαλε στις χώρες μέλη της ευρωζώνης μια σειρά από κανόνες μακροοικονομικής πειθαρχίας (όπως είναι το Σύμφωνο Σταθερότητας), οι οποίοι μείωσαν την ικανότητά της να μπορεί αντιδρά σε δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες και να επιτυγχάνει την οικονομική μεγέθυνση που της είναι αναγκαία .

Το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας

Οι συνεχείς ανατιμήσεις του ευρώ στα χρόνια που προηγήθηκαν της κρίσης έπληξαν την σοβαρά ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, οι οποίες με όλο και μεγαλύτερη δυσκολία προωθούσαν τα προϊόντα τους στις αγορές εκτός της ευρωζώνης. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις που δεν εξήγαγαν πλέον, ή εξήγαγαν πολύ λιγότερο από ότι πριν, είχαν την τάση να μεταφέρουν όλο και περισσότερο, τουλάχιστον ένα μέρος των δραστηριοτήτων τους, εκτός της ζώνης ευρώ .

Το έλλειμμα κοινωνικής συνοχής

Η κρίση αναβιώνει επίσης τα αισθήματα ανησυχίας για τη κοινωνική συνοχή στις χώρες της ευρωζώνης καθώς επίσης και τη συνοχή της Ευρώπης. Η συνεχής αύξηση των επιτοκίων στη ζώνη του ευρώ την περίοδο που προηγήθηκε την χρηματοπιστωτική κρίση επιδείνωσε την κατάσταση των νοικοκυριών και επηρέασε έτσι τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα νοικοκυριά το μέλλον τους .

Η συνοχή και το μέλλον της Ευρώπης

Η σημερινή κρίση αποτελεί ένα πολύ κρίσιμο τεστ για το μέλλον της Ευρώπης. Η κρίση αυτή μπορεί να αποδειχθεί και μια ευκαιρία για να προχωρήσουν οι διαδικασίες της πολιτικής ενοποίησης, μπορεί όμως να αποδειχθεί η αρχή της οικονομικής απο-ενοποίησης.

Επιφυλακτική αισιοδοξία πως η Ελλάδα επιστρέφει στην ανάπτυξη.

Ο ρυθμός συρρίκνωσης της οικονομίας επιβραδύνθηκε ενώ και η ανεργία έχει υποχωρήσει ελαφρά τους τελευταίους μήνες

Ανεργία

Η έλλειψη επαρκούς προσαρμογής στις τιμές αντανακλά τις αρχικές διαρθρωτικές δυσκαμψίες στην παραγωγή και την απασχόληση».

Προτάσεις για τα μη εξυπηρετούμενα

Ανησυχητικό είναι το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων –άνω του 40%- συμπεριλαμβανομένων των αναδιαρθρωμένων δανείων που κινδυνεύουν να καταστούν και πάλι μη εξυπηρετούμενα.

Αποτελέσματα της πολιτικής των μνημονίων

Οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν συνεπεία των δύο μνημονίων χρηματοδότησης του ελληνικού χρέους, είχαν μικτά αποτελέσματα. Από την μια πλευρά επέδρασαν θετικά :

- Στην μείωση του δημοσίου ελλείμματος
- Βελτίωσαν την ανταγωνιστικότητα
- Άνοδος των εξαγωγών και μείωση των εισαγωγών
- Θετική είναι και η εξυγίανση του τραπεζικού τομέα, με λιγότερες και ισχυρότερες τράπεζες .

Τα αρνητικά αποτελέσματα είναι :

- Άνοδος της ανεργίας
- Κατάρρευση των τιμών στα ακίνητα
- Μείωση των τραπεζικών καταθέσεων

Οι δρόμοι διεξόδου

- Περιορισμός της παραοικονομίας
- Μεταρρύθμιση στο φορολογικό σύστημα
- Αλλαγές στον ασφαλιστικό κλάδο
- Ενίσχυση τομέων υψηλής παραγωγικότητας και εξαγωγικού χαρακτήρα: φαρμακοβιομηχανία , ιχθυοκαλλιέργειες, ναυτιλία .
- Τυποποίηση αγροτικών προϊόντων και εντατικοποίηση παραγωγής διατροφικών ειδών σε έλλειψη .

**Η Ελλάδα έχει παραγωγικές δυνατότητες και
ικανούς πόρους, ανθρώπινους και υλικούς .**